

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿರುವ ಸಂಬಂಧ

ಸುನಿತಾ ಜಿ.ಕೆ.

ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಕಲಬುರಗಿ.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15581036>

ABSTRACT:

ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಮೀರಿದ ಇತಿಹಾಸವು ಕನ್ನಡ ನಾಡು-ನುಡುಗಿದೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ತನ್ನ ಭಾಷಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಅನನ್ಯತೆಯಿಂದ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಇದರ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ನಿರಂತರ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕಾಲಿಟ್ಟಿದ್ದು ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಿಕ್ಕಲ್ಲಾ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬಂಗಾಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇರಿದಂತೆ ಇತರ ಭಾಷೆಯ ಲೇಖಕರ ಮೇಲೆ ಗಾಢವಾದ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಭಾರತದ ಇತರ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಜಾಗತಿಕ ಮನ್ನಣೆಗಳಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳಿ ಲೇಖಕರು, ಅದರಲ್ಲೂ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗರು, ಇದರ ದೆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆ, ಕನ್ನಡ ಸೇರಿದಂತೆ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿತು ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು.

KEYWORDS:

ಬಂಗಾಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಸ್ತ್ರೀವಾದ, ವೈಚಾರಿಕತೆ.

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಬಂಧ ತುಂಬ ಗಾಢವಾಗಿದೆ. ಬಂಗಾಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ದೂರದ ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡನಾಡಿಗೂ ವಿರುವ ಸಂಬಂಧ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಷೆಯು ಪರಸ್ಪರ ಅಂತರಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆಗಳು ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ನೋಡಬಹುದು. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಘಟ್ಟವು ಬಂಗಾಳದ ಅನೇಕ ಲೇಖಕರ ಹಾಗೂ ಕವಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸುವರ್ಣಯುಜವೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಗುರುಗಳು, ಸಮಾಜಸುಧಾರಕರು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದಿಗಳಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ (1836-1886) ಬಂಕೀಮಚಂದ್ರ ಚಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ (1836-1894) ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕುರ್ (1931-1941) ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ (1862-1902) ಅರವಿಂದ ಘೋಷ್ (1872-1950) ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದಲ್ಲದೇ ಆ ಕಾಲದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನೇ ತಿದ್ದಿದವರು. ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೆಳೆಸಲು ನಾಂದಿಹಾಡಿವೆ. 'ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಪ್ರವೇಶವಾದುದು' ಬಂಗಾಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ(ಹರಿಕೃಷ್ಣ ಭರಣ್ಯ. ಪು. 10) ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಬಂಗಾಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದರೂಪವಾಗಿ ತಂದವರು ಬಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಬಂಕೀಮಚಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಮತ್ತಿತರರ ಅನೇಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದರು. 1880ರ ನಂತರ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರ ಅನುವಾದವು ಪ್ರಕಾರ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೊಸತಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಬಂಗಾಳಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದವರಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಮೊದಲಿಗರು. ಸುಮಾರು 75 ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 60ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣಕತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಬಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಮೊದಲು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ ಕೃತಿ 'ಭ್ರಾಂತಿ ವಿಲಾಸ'(1826) ಈ ಕೃತಿಯು ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ (ಹರಿಕೃಷ್ಣ ಭರಣ್ಯ ಪು. 11)

ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದು ಬಂಗಾಳದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಾದರೂ ಮೊದಲಿಗೆ ಅವರು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದು ಈಶ್ವರಚಂದ್ರರ ಅನುವಾದಿತ ನಾಟಕದ ರೂಪಾಂತರವಾದರೂ (ಷೇಕ್ಸ್ಪಿಯರ್‌ನ ಕಾಮಿಡಿ ಆಫ್ ಎರಸ್ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ

ಗದ್ಯಕೃತಿಯಾಗಿ ಭ್ರಾಂತಿ ವಿಲಾಸ) ಆನಂತರ ಬಂಕಿಮಚಂದ್ರ ಚಟರ್ಜಿ, ದಾಮೋದರ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ನನಿಲಾಲ ವಂದ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ಈಶ್ವರಚಂದ್ರ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ, ಯೋಗೀಂದ್ರನಾಥ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬಂಗಾಳಿಯಿಂದ ನೇರ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಪ್ರಭಾವವು ಕನ್ನಡದ ಹಲವು ತಲೆಮಾರಿನ ಲೇಖಕರ ಮೇಲಾಗಿರುವುದು ನೋಡಬಹುದು. ಟಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣಯ್ಯ, ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಡಿ. ವಿ ಗುಂಡಪ್ಪ, ಕುವೆಂಪು ಮುಂತಾದವರಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡದ ಲೇಖಕರಾದ ಎಸ್. ಎಲ್. ಭೈರಪ್ಪನವರವರೆಗೆ ಇದು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಾದರೂ ಅವರೊಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಚಿಂತಕರು ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ ರಾಜನೀತಿ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದು ಅವರು ವೈಚಾರಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಕುವೆಂಪು ಅವರನ್ನು ಪರಮಹಂಸ, ವಿವೇಕಾನಂದರಿಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಕುವೆಂಪು ತಮ್ಮ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಕಾದಂಬರಿಯ ಗಡ್ಡದೆಯ್ಯ ವಿವೇಕಾನಂದರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕುವೆಂಪು ಶಿಷ್ಯರಾದ ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರಾದಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಚಾರವಾದಿ ಸಾಹಿತಿಗಳು ವಿವೇಕಾನಂದರ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಬಂಗಾಳಿ ಲೇಖಕರೇಂದರೆ ಅರವಿಂದರು ಹಾಗೂ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಗೂರರು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರವಿಂದರ ಪೂರ್ಣತತ್ವ, ಸಮನ್ವಯ ದೃಷ್ಟಿ, ಸಾಮಾನ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಾಮಾನ್ಯತೆಯ ದರ್ಶನಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಕುವೆಂಪು ಸೇರಿದಂತೆ ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ ಹಾಗೂ ವಿ. ಕೃ. ಗೋಕಾರ, ಮಧುರಚೆನ್ನ, ಕೋ. ಚೆನ್ನಬಸಪ್ಪನವರು ಒಳಗಾದವರು. ರವೀಂದ್ರರು ಎರಡು ಮಹಾಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಕವಿ, ದಾರ್ಶನಿಕ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ರವೀಂದ್ರರು ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ಕಾಲವನ್ನೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದವರು. ಭಾರತೀಯ ನವೋದಯದ ದೈತ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಅವರನ್ನು ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ಆ ಕಾಲದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ರವೀಂದ್ರರ ಅನುವಾದಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಾಗಿವೆ. ರವೀಂದ್ರರನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳು, ಟಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣಯ್ಯ, ಬೇಂದ್ರೆ, ನಾರಾಯಣ ಸಂಗಮ್, ಮಧುರಚೆನ್ನ, ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ, ನರೆಗಲ್ಲ ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಯರು, ಎಚ್. ವಿ. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ, ಅಹೋಬಲ ಶಂಕರ, ಅಂಬುಜಾಕ್ಷಿ, ಬಿ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯ ಹೀಗೆ ಅನೇಕರು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ತ್ರೀ ಬರವಣಿಗೆಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಂದಲ್ಲೇ ಇತರೆ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಲೇಖಕಿಯರನ್ನು ಶೋಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಸಕ್ತಿ ಶುರುವಾಗಿರಬಹುದು, ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದೇವಿಯರು ಬಂಗಾಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಅವರುಗಳೆಂದರೆ ನವನೀತಾದೇವಿ ಸೇನ್, ಆಶಾಪೂರ್ಣದೇವಿ ಮತ್ತು ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿ. ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಷ್ಟು ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ದೇವಿಯರು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಆಸಕ್ತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೇರಕರಾಗಿ ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡರು. ಎಚ್. ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ, ಜಿ. ಕುಮಾರಪ್ಪ, ಸುಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿ ಮುಂತಾದವರು ಇವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ವೈಚಾರಿಕತೆ, ಆತ್ಮೋನ್ನತಿ, ನವಮಾನವ, ಸಮನ್ವಯದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳ ವಿಶ್ವಮಾನವತ್ವದ ಪಾಠವನ್ನು ಬಂಗಾಳಿಯ ಮೂಲಕ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಊಹಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಗಾಢವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಕೃತಿಗಳು:

1. ಆಮೂರ ಜಿ.ಎಸ್., (1994), ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಕಾದಂಬರಿ, ಶ್ರೀಹರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ.
2. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎ.ಆರ್., (2007), ಬಂಕಿಮಚಂದ್ರ, ಹೇಮಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಆರ್., (2011), ಕವಿಚರಿತೆ: ತೃತೀಯ ಸಂಪುಟ (18 ಮತ್ತು 19ನೇ ಶತಮಾನಗಳು), ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್ ಹೆಚ್.ಎಸ್., (2005), ಜನಗಣಮನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
5. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ, (2000), ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅರುಣೋದಯ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು.
6. ಶ್ರೀಮತಿ ಎಚ್.ಎಸ್., (2005), ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
7. ಹರಿಕೃಷ್ಣ ಭರಣಿ, (1990), ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ, ಪ್ರಭಸ ಬಿಡುಗಡೆ, ಮಧುರೈ.
8. ಮೋಹನ ಕುಂಟಾರ್ (ಸಂ), (2015), ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ: ಸಂಪುಟ-10, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.